

TABÁK ANDRÁS

Telemre készülődöm

VÁLOGATOTT VERSEK

1989-2010

BUDAPEST

**Borító
TABÁK MIKLÓS**

© Tabák András, 2010

Két évtizeddel ezelőtt, maradandó értékű regényekkel, elbeszélés-kötetekkel, időt álló próza- és versválogatásokkal, könyvsorozatokkal háta mögött Tabák András verseket kezdett írni, miként Győre Imre 1992 elején írta róla: verset ír ma, / mert hallgatni /

úgyse bírna, / látva, mi hull / földbe, sírba...”

Az elmúlt két évtizedben több verseskönyvet jelentetett meg, és most válogatott verseit nyújtja át az olvasóknak. Versei elé a párizsi kommun bukása után bebörtönzött nagy festő, Gustave Courbet nevében írt négysorosra kívánczik:

*Arra bíztatnak, akik aggódnak értem,
 hogy ne szégyelljem, fordítsak köpenyeget.
 No, s ha úgy tennék? Hiszen mi haszna volna?
 Kívül-belül vörös az én köpenyem.*

1991-ben azt írtam könyve ajánlásaként: „... a hazai költészet új, jelentős lírikussal gyarapodott”. Válogatott kötete annak bizonyítéka, hogy prózaírói életműve mellé költői életműve odaállítható, az elmúlt két évtized hiteles lírai tükre. Ő maga szigorú önértékelőként verseinek címét zárójelbe teszi. Ezt a zárójelet ma már nyugodtan elhagyhatná, a *Telemre készülődöm* versei igazi költő alkotásai.

Simor András

Letölthető:

[\[PDF formátumban \]](#) [\[EPUB formátumban \]](#)

(1490)

Hiszen az történt,
 amit az ország akart.
 Szemfödő alatt végre,
 ki erővel, csellel ült a trónra.
 Nincs többé vajdafia Mátyás,
 a nyúzó, az igaztalan.
 Csak a lélegzetre nem vetett ki adót,
 s csak a koldust nem sarcolta meg.
 Ki pedig rázúgolódott,
 sok jeles urunkat, papunkat
 Torkonragadta és vártömlöcbe zárta,
 kegyelmet nem ismert, csak kényúri haragot.
 A magyar jó erkölcsöket naponta elhagyta,
 olasz mód szerint élt
 Pompának, vadnak, könyveknek, testi gyönyöröknek,
 s hogy híre-neve örökké megmaradjon,
 Márványpalotákra, mulatóházakra, hitvány fényességre
 hányta el az ország kincsét,
 Visegrádra, Tatára és Budának várára, tálján cifraságra
 meg a szünetlen sok hadakozásra.

Háborút háborúra vívott,
mert nagyravágyó volt, telhetetlen és kevély.
A törökkel sosem is a békességet,
de az esztelen viszályt kereste.
Hogy töröknek írmagját, de még nevét is kioltsa,
ellene a harcot kész volt vívni holtig.
És mert hadakozásához
sléziaiaktól, morvától, csehtől, Bécsországtól
Pénzt, fegyvert s frigyét nem nyert,
megrohanta s felprédálta mindet.
De bús serege, hollós zászlajával,
ím, végleg sárba-porba verve.
Szabad már Prága és Bécs és Boroszló,
és szabad a Magyarok Országa.
Zsarnokhitről megtért, vitéz nagy jó urak,
istápjaink: Kinizsi, Báthori, Zápolya
S ország ékessége, Tamás úr, az érsek
királyt koronáznak.
Vladiszláv úr jó király lesz,
istenfélő, kegyes és szelíd,
Nem zsarnoka, de fivére, atyja
nagyúrnak, lovagnak, nemesnek.
A béke jött el véle, a bőség s az áldás kora,
becse lesz a bornak, búzának, baromnak.
Ozmán népét nem ingerli
innét ugyan senki többé,
Ebvásár csak egyszer volt Budán,
tatári dűlős sem lesz még egy.
Ezért hát kincs, dénár és arany
fegyverre, hadra már el nem orozható.
Ezután mindenki azt aprít bátran a tejébe,
amije van, s amit el nem ivott.

Akkor meg miért jajong
a rút, pokol pórnép?
Miért, hogy hol van, hova tűnt
Mátyás, az igazságos?

TIZENEGY HÓNAP (1989-1990)

(A fekete betűs ünnepen)

A fekete betűs ünnepen
ünnepelni jöttem ím ide,
e lombja hullt két hegygerinc közé
bújt, világvégi faluba fel,
amelyet eső permetez, köd lep el,
s ahol egyéb jele-nesze életnek
nincs most, mint egy-egy kéményből
kiszivárgó, lomha füstcsík
és messziről konduló, komoly kutyaugatás.

Ülök a kopár kocsmasarokban
fázósan, szomorún, egymagám,
nézem a kemencetorokban a lángot,
de melege föl nem melegít. Az asztalon
előttem kormos, pislá lámpa
meg egy kancsó, amelyben pirosbor sötétlik –
a borból most töltök poharamba.

Elsuttogok ekkor néhány verssort
Éluard-tól, Attilától, Brechtől,
magam elé dúdolom a dalt
csillagosokról, katonákról,
s a poharamat megemelem rád,
így ünnepellek hát ezen az
ünneptelenített napon, forradalom.

Majd az ivó kicsinyke ablakából
elnézem bátor, szép röpülését
egy esti madárnak, mely a
mind szürkébb szürkületben,
szertelen szélben, kóválygó ködben
a magas gerinchez tart,
s magamban felsóhajtok, látván,
vergődve túljut fölötte
s útját folytatja, folytatja tovább.

Mátraszentistván, 1989. XI. 7.

(Végül is lettem, aki lettem)

Végül is lettem, aki lettem,
mert voltak, akik voltak őseim,
halálig üldözött, okos, eretnek, jó chászidok
és göcsörtös szavú, zord, havasi kálvinisták,
kiknek vére bennem oly furán elegyedett,
hogy gyakorta már mosolyra fakaszt.
Ám kételytelen, kemény hitük,
komoly konokságuk, az erélyes akarat

bennem már nincs meg, tudom,
lágyabb anyagú s törekenyebb vagyok náluk,
ézelmesebb is talán, és megértőbb.
De hát, én nem harcosnak álltam,
írni pedig kevésbé megértőn
hogyan is lehetne?

(Kelteresz)

Kelteresz

Mióta rejtőzhetett már lelkemben
Azelőtt is rácsodálkoztam néha
Mi lehet ez s furcsállkodva tűnődtem
Mint egy halk hang úgy csendült meg-meg bennem

Kelteresz

Máskor éreztem dolgaimba vegyül
Gondolatomba furakszik és zavar
Elrévedtem percekre munka közben
És harapdáltam az ajkam töprengve

Kelteresz

Vagy csak álltam az utcán megmeredten
Elnézve a fény játékát egy lombon
Vagy lassan ocsúdva ébredtem reggel
S kint a diófán rigó rikkantott

Kelteresz

Vagy földrajzot tanulva a fiammal
Egy ciklon nevének sokáig méléztam
Vagy mintha gépelés közben a gépem
Nékem azt kopogta volna ki egyre

Kelteresz

Vagy vendégeket várva a reptéren
Egy dús hajú nőt látva s megtorpanva
Vagy egy kisvárosban áthajtva hóban
Télen belém hasított érthetetlen

Kelteresz

Vagy lemezt hallgatva s egy könyv olvastán
Mondjuk ott állván a Szent Lajos király hídján
Vagy az arany alkony láttán Prágában

a Letnán fölsajgott fájón egyszerre

Kelteresz

Hogy vele kell élnem lassan elfogadtam
Habár értelmét soha meg nem fejem
Tán már hiányzott is volna ha nincs ott
Lelkem bugyrában sok más rejtély között

Kelteresz

És akkor egy október végi estén
Előestjén hogy utazni készültem
Beszélgetés közben a lámpafényben
Egy megtört-megfáradt kézmozdulattal

Kelteresz

Lecsukott fényes szemhéjadhoz nyúltál
Talán rövidke pillanat se volt az
De rád bámultam döbrent ámulattal
Odamedvedve finom ráncaidra

Kelteresz

A talányos és sejtelmes titoknak
Úgy nyílt meg tartalma-jelentése
Ahogy sudárba zsenge fa szökken
S mint fészlő virág gyönyörűn kibomlott

Szeretlek

(Alkonyi órán)

Alkonyi órán,
a könnyű ködben
szán fut az úton,
surránva siklik
a fenyvesbe be.

Vén hajtó hajtja,
vén pejló húzza,
porzik patája,
hó száll nyomában,
hogy távolodik.

Nyakában csengő,
csöng-cseng a hangja,
amíg ezüstös

csengettyűzése
el nem hal végül.

Hirtelen ekkor,
ott a homályban,
fölrémlesz bennem,
s muszáj az ajkam
összeharapnom.

(Ábrándos Ábrándi téli útján)

Ábrándos Ábrándi téli útján
(Krúdy úrnál, ahogy olvasható),
hűvös csillagok alatt utaztam
kocsimon este vissza Gályára,
holdfényben, hóban, néma erdők közt,
át a kristályos, fagyos éjszakán.
Két szarvassal találkoztam, s arcod
egész utamon végig elkísért.
Mint egy pillán függő, meleg könnycsepp,
olyan szép voltál *ott* e délután.

(Télidő)

Nézem az ablakból a szertelen hófúvást,
a zord téli időt, mely reánk tört idefenn,
és eszembe ötlük, hogy egykor valaha rég
az ember hittel hitte, mint oly sok egyebet,
hogya egyszer eljön majd netán a zimankó,
ez a fürgeteges, kegyetlen téli idő,
a barátaival szorosán összebújhat,
hogy soha ki nem hűljön a szíve, a lelke.

A zimankó íme eljött,
itt van a dermesztő idő.
De hol vannak a barátok?

(Bár álmaim is könnyűek mostanában)

Bár álmaim is könnyűek mostanában,
ami leginkább meggyötör, tudod,
a hosszú, hajnali félálom,
az a tehetetlen, köztes állapot

az alvás és ébrenlét határán,
mezsgyéjén az örvényes ösztönöknek,
amikor rémpofák, fantomok, torzszülöttek,
goyai szörnyek sorjáznak elő,
hogyan az ember csak szűkül és nyüszít,
s amikor – magam sem tudom, már mióta –
konokul visszatér néhány nyomasztó, baljós látomás:
félbemaradt ház, beomlott kút, toronyból zuhanás,
lázás keresése egy elveszett szónak,
melyet már soha meg nem lelek,
és a távolban ködlő, ismeretlen föld,
ahova útra kelek naponta,
de melyet elérni hasztalan igyekszem.

Ma arra gondoltam ébredéskor,
ez az el nem érhető föld te vagy.

(Kettesben mosogattunk az este)

Kettesben mosogattunk az este,
a kezemből két tányér odalett.
No meg egy pohár is még, nemde?
„Mi van mostanában veled, apa?” –
kérdezte együttérzően Kata,
az éber, figyelmes szem maga.
„Hisz látod – feleltem –, öregszem ám!”
„Mondd csak, nem vagy te inkább szerelmes?” –
és hetven foggal nevetett rám.

(Járom a téli falut)

Járom a téli falut
e szeles, fagyos napon.
Sehol egy lélek. Csak én,
ki fázósan kutatom
lépteid lenyomatát
a sárgult, piszkos havon.

(A barátságos, jó öregúr)

A barátságos, jó öregúr,
a községben egykor jegyző,
ki megöszült itt tiszteletben,

a kocsmában hozzám így szólt:

A zsidózást nem állhattam,
a cigányozást se bírom ma.
Úgyhogy én a faluban itt
mandinkának becézem mindet.

(Gründolás a Zöld Hordóban)

„Más az üzlet és más a barátság!” –
harsogta a szájas, pénzes nyikhaj,
aki ott, a szomszédos asztalnál
éppen vegyes vállalatot gründolt
egy rózsálló képű német úrral,
s az kacagva felelte erre: „Hát
barátságról, uram, köztünk szó nincs!”

(Tabák)

Egy bakafántoskodónak

Csehül dohányt jelent,
és trafikot is persze.
Magyarul meg többszám,
nemdebár? Taba – Tabák.
S ki tabakolt, a tímárt
tabakosnak nevezték,
vagy tabáknak, akárcsak
azt, aki e sorokat
írja annak, ki el nem
gondolhatja, ily névvel
élni hogyan lehet.

(1793)

Hogy népfelkelés volt-e,
vagy sem?
Mellékes dolog.
Vendée-ban a nép kelt fel –
a Bourbonokért.

(Amikor még gyűlölt-zongorázni)

Amikor még gyűlölt-zongorázni
jártam hozzád, te drága Ella néni,
s utóbb hozzád, te szörnyeteg Hernádi,
legutolszor akkor voltam
ily elveszett.
Ily elveszett,
hogy vagyok ugyanúgy újra,
oka nem te vagy, drága Ella néni,
de még te sem, te szörnyeteg Hernádi,
kikhez jártam gyűlölt-zongorázni.

(Befordulok a térről az Irányi utcába)

K.-nak

Befordulok a térről az Irányi utcába,
és... te vagy az, tényleg te? Alig hiszek szememnek.
Megvan az már húsz éve, hogy láttalak legutóbb,
de ki másé is lehetne e könnyed, elegáns
alak, a világító, szürke szempár és ez a
remegő cimpájú, érzékeny orr, melyet egykor,
még bölcsészkoromban, alig győztem bámulni is.
„Eldobom magamat azonnal – kacagsz rám teli
fogsorral –, fiatalabb vagy, mint valaha voltál!”
„Hát még te! Egy kész nagylány! Udvarlód, mondd, van-e
már?”
És úgy nevetünk ott, a parkírozó kocsiktól
ösvényé elszűkült járdán, szorosan egymásba
fogódzva, hogy lám, még a szemünk is könnyben úszik.
Ám alig öt perc múltán már loholunk is tovább.
Három gyerek itt, s tudom, ott kettő, nagy a család,
a rokonság kiterjedt, a karácsony pedig már
a nyakunkon, rohangálás ajándékok után,
bevásárlás, – de egész életünk lótás-futás
amúgyis, soha még egy óránk se jutna arra,
hogy kibeszéljessük magunkat egy kávé mellett,
s a múltat idézve, elmerengjünk rajta csöndben.
Holott emlékszel? Két dögunalmas speckoll helyett,
vagy a Füst-előadást ellógva szombat este
egy ismerős, védett zugban, szörnyű nagy titokban
(hisz te jegyben jártál, én meg számár, nős voltam már)
elüldögéltünk órákig együtt a még roncs híd
tövében, a lépcsőkön odalenn, beszélgetve
világról, önmagunkról, ezer titkos vágyunkról,
miközben a Dunába kavicsokat dobáltunk.
S de jó is volt kavicsot dobálni a Dunába!

(Megtörhető már nem leszek)

Megtörhető már nem leszek,
csak éppen összetörhető,
ugyanúgy összezúzható,
mint minden finom szerkezet.

(Messziről jöttem)

Messziről jöttem s messze megyek,
az most már bizonyos.
Jöttem Galícia kushadt falvaiból
és fagyos csöndjéből Udvarhelynek,
s megyek magányos, hosszú utamra,
egész a csillagomig, melyet még
fiúcska koromban
nagyanyám választott ki nekem.

(Szanszkrit szerzőket lapozgattam)

Szanszkrit szerzőket lapozgattam,
megírandó egy lábjegyzetet,
s mibe nem ütközik a szemem.
A bölcs Kaljánámalla írja:
Sárgásbarna- vagy aranyszemű
nőket messze kerülj, náluknál
még tüztől se óvakodj inkább. –
Csak nézek, s mosolygok fanyarul.
Jókor mondja, tudós szahibom!

(Egy vallomásra)

„Kiábrándultam – vallotta be tegnap
egy régi ismerősöm, akit
eszmétársamnak tudtam egykor –,
nem hiszek többé semmiben én.
Az ember alakíthatatlan,
hisz természete és jelleme
eredendő, meg nem változik.”
„És te miképp változtál meg?” – kérdeztem.

(Hunyadi tér)

Magam is meglepődtem, hogy
milyen régen nem jártam itt
a téren, a csarnok előtt.
Bősz harcok dúltak itt egykor! –
és révedező mosollyal
megnéztem a csatamezőt.

Mert egyszer e téren, mikor
a vad ellenbanda elől
kamaszcsapatunk meghátrált
gyáván, az irháját szedve,
egyedül én, a legkisebb,
a tízéves elemista,
védtem végsőkig a zászlót
harapva, körömmel, könnyel,
míg el nem döngettek végül,
de úgy, hogy a bordám repedt.

Hol is az a régi fiú,
az a bátor?

S hol a zászló?

(Point of No Return)

Csak a pilóták ismerik
még jól ezt az érzést,
mikor a gépük túlrepül
ama döntő ponton,
ahonnan – mert kerozinjuk
a tartályban fogytán –
visszatérés többé nincsen
fölszállóhelyükre,
s csak szállnak, szállnak, repülnek
át a néma, fagyos
csillagtalán éjen, maguk
se tudva, látják-e
újra, akiket szeretnek,
s hogy landolnak-e még.

(A kísértést)

A kísértést gyakran
oly nehéz legyűrni,

hogy a szemből felém
rohanó kamion
elébe vezessem
Trabantomat.

(Úgy tisztítja meg a lelket)

Úgy tisztítja meg a lelket
egy igaz indulat néha,
ahogy a szél a városból
a fojtó szmogot kisöpri.

(A macskák vonulnak el így a magányba)

A macskák vonulnak el így a magányba,
no meg a farkas és a megsebzett vadak,
amikor ekkora nagy vesztséget érzik.
Most hát velük vagyok egy.

(A kastély boltíves kapujában)

A kastély boltíves kapujában,
mintegy fenyegetően védve-óva,
két márványból faragott, nagy szfinx hasal.
Az egyik nő, férfi a másik, bár
férfiszfinxről nem tudtam idáig.
Döntésem döntő estjén, amikor is
a zordsötét parkból, ahol hosszan
csatangoltam a szitáló ködben,
a kivilágított kapuhoz értem,
a szfinxférfi halkán így szólt hozzám:
„Hallod-e, már nehogy sültbolond légy!”
A szfinxasszony hidegen hallgatott csak.

Hédervár

(A pincetorokból)

A pincetorokból fordultam
vissza, ahol már a dermesztő

nyirkos hideg áradt, a dohos,
denevéres, pókhálós iszony,
s most oly furcsa dolog pislogni
az üde-friss reggeli fényben,
és úgy bámulni meg itt mindent,
mintha akár először látnám,
egy fát, egy bokrot, a fenyőről
a párkányomra hullt csereklyét,
a csuklós autóbust, amint a
kastély szegletén elfordul, egy
biciklin karikázó kislányt,
a földekre pöfögő traktort,
a kerékvetőnél vizelő
vizslát és a Nap szűrt sugarát
a dunyhás felhőkön át, meg a
fény-árny szép játékát odalenn
a gyepen, és egy fürge-lassan
igyekvő csigát itt, a kőfal
százados sebű hasadékán,
a varjak károgó, fekete
seregét, amikor egyszer csak
hirtelen ellepik a parkot,
s egy kis poszátát, ki előlük
riadt-fölröppenve menekül, –
megbámulnom, néznem most mindezt
csupa megejtő fölfedezés,
külön kis csoda mind-mind, csak mint
meglátnom magamat megint majd
egy aranyló szempár tükrében.

Hédervár

(Zúgott, zúgott a szél)

Zúgott, zúgott a szél, zenélt
a fák tar ágain játszva.
Éjfél volt tán vagy éjfél tájt,
mikor az írástól nyűtten
az ablakot megnyitottam.
Csillagfényes, hűvös, holdas
éjszaka volt. Lent, előttem
a murvás sétány fehérlett,
szeszélyes ívben övezve
a sötétlő, nagy zöld gyepet,
a tölgycsoporttal közepén,
távol a kis fahíd villant
a kiszáradt árok felett,
s a rejtelmes, régi szobor,
melyről nem tudom, mi lehet,

a park legutolsó végében,
a kerekded, csöpp szigeten,
a két kőamfora itt meg,
puszpángoktól közrefogva
a kocsifelhajtó szélén,
éppen lent az ablak alatt.
Fönt a csillagok ragyogtak.
Elnéztem a telő holdat
a bakacsinsötét égen,
az egáljára tótágast
lecsúszott göncölszekeret,
s csak álltam ott, az ablakban
epedten, a hiányodtól
megmeredten.
Mert bárhova
néztem, az arcodat láttam.
S zúgott, zúgott a szél, zenélt
a fák tar ágain játszva.

Hédervár

(1938)

Az utolsó békeév.
Az volt, tudjuk, no persze!
Anschluss, Nanking és Miméin
Csehország, Spanyolhon veszte.
Emitt a zsidótörvény,
amott a Kristály Éje.
„Szálasi Éve! Igaz
Magyar Senki Se Félje!”
Hófehér lovát Kassán
a kormányzó megüli.
S anyám egyetlen fiát
decemberben megszüli.

(Az égett homlokúnak)

Amit elvégeztél, bátyuska,
nem egészen két év alatt,
az egy egész ádáz világnak
hetven évig nem sikerült.
A jutalmad vajon mi lészen?
Nobel-díj? Bankbetét? Kötél?

1990. I. 29.

(Szvjataja Rosszija)

Soha ki nem mondom a szót én többé:
Szojjetunió. Oroszország ez már, a szent,
ami volt: pópák és pogromlovagok,
Raszputyinok és fehérpribékek hazája.
Ez lett nagy reményedből, emberiség.

1990

(Történelem)

Hogy Sztálin és Hitler egy lett volna?
Az ám! Ahogy a tűz a vízzel egy!

(Vigasz)

Azért a század forradalmi
eldicsekedhetnek valamivel.
Ellenforradalom, mely magát ma
forradalomnak ne nevezné – nincs.

(Egy interjúra)

„Kommunista értékek nincsenek” –
nyilatkozott Párizsban a héten
a menekült magyar mandarin,
ki József Attiláról könyvet írt.
S hogy interjúja még cifrább legyen,
a legvégén Gramscit idézte.

(Kedvencem, P.)

Mint egy gólem, oly tohonya termet,
bárhol betölt bármekkora termet,
s zsíros hangját rotyogtatva elvet
minden igaz, tisztességes elvet.

(Morus)

Kéred, királyom, hogy hitemhez
mért is vagyok oly ragaszkodó.
Azért, mert hitem, felséges úr,
nem kigyóbőr, mely levethető.

(1871)

Courbet a Sainte Pélagie-börtönben

Arra bízta na k, akik aggódnak értem,
hogy ne szégyelljem, fordítsak köpenyeget.
No, s ha úgy tennék? Hiszen mi haszna volna?
Kívül-belül vörös az én köpenyem.

(Egy régi pillanat)

Két éve vagy három már magam se tudom
ott álltál kiadói szobám sarkig tárt
ajtájában kívül a széles folyosón
s vártad mosolyogva mikor neszelek föl
szöszmötölésemből a tekintetedre
és veszek végre észre Nyár volt Csak álltál
még hosszú gyönyörű éjsötét hajaddal
napbarnultan vállpántos könnyű ruhában
szandálban és én elnyílt szájjal meglepetten
mafla ámulattal meredtem oda rád
Milyen szép ez a nő gondoltam s megzendült-
zajdult sóváran fájón valami bennem
Tökéletes pillanat volt Egy fél tucat
ha akad ilyen az ember életében
Holott még csak ösztöneimben léteztél
semmint szívemben lelkemben tudatomban
S érzékeimben se keltél életre még

(A Szeret-folyónál, rád gondolva)

Mikor áthajtottam a hosszú tahidon,
és megláttam a táblán a folyó nevét,

hirtelen fölötölt bennem ingerkedve:
„Hátha szeretnél
itt, a Szeretnél!”

Iași

(Honvágy)

Fél öt volt Hőség Almos délután
A kóborlástól lankadtan álltam
Iași-ban a Ștefan cel Mare körút
és a Cuza vodă utca sarkán
a szálloda előtt a kis téren
ahol a villamosmegállóban
mindig tülekszik tolong a tömeg
És akkor tört rám hirtelen orvul
mint egy szívgörcs megbénítva szinte
az amit azelőtt régebben még
idegenben sohasem éreztem
s arra eszméltem s csak azt gondoltam
tudtam hittem hogy maradásom itt
már nincsen mennem kell haza Pestre
S indultam volna is akár nyomban
oly hevesen-sóváran hajtott üzött
a vágyam hogy megint egy országban
s ugyanegy városban legyek veled

Iași

(A melankólia órái)

Mikor a szokottnál is jobban
bemocskol a nap sara-szennye,
a sok bamba, kicsiny pimaszság
és búskomor gondolatoktól
tiportan, csak ülök magamban
törődött-tehetetlen, tétlen,
önkételyekkel színig telten,
a kezedet szeretném fogni
hunyt szemmel egy csöndes szobában
vagy egy őszi, alkonyi kertben,
s nem szólnék, látnék, tudnék semmit,
nem figyelnék semmire másra,
csak arra, mint zubog, áramlik
lúktet ereidben az élet.

(Te mondod)

Úgy kell nekem ez, mint akár egy púp a hátamra!
Hát talán nem elég a napi munka nekem,
s otthon, család, férj, gyerekek, százféle dolog,
teendő, csata és vesződés, megannyi gond,
tépettség meg hajsza s mindig a pénznek híja,
szünetlen aggodalom, nem múló szorongás,
hogyan hoz vajon a holnap, s holnap lesz-e még,
ha nem számomra, gyermekeimnek legalább?
Avagy talán nem elég sokknak, kínzásnak
körülottem e szörny világ itt, amely olyan
idegen, hogy benne helyem sehogyse lelem,
vagy a vissza-visszatérő, terhes betegség,
mely roncsol roncsolva, ha szívósan tűröm is, –
s hát egyáltalában maga a telő idő?
Mindez, nos, nem elég? Most a tetejében még
akad itt valaki mindegyre hajtogatva
állhatatos-kitartóan, s megbolygatva: szeret!
Miért is teszi ezt? Miért nem tágít s hagy békén?
Hiszen én már talán egyebet se szeretnék,
mint megbújni néha egy rövidke időre
egy elhagyott, békés sarokban, s ott magamban
üldögelni, tűnődni meghitten a csendben,
pihentetni behunyva megfáradt szememet,
s elszopogatni közben egy jó mézcukorkát.

AZ ÉN KATEDRÁLISOM (1991-1992)

(Egy Duna menti kertben)

Hogy életemben
mi, ami szép még?
S hogy mit szeretek?
Nos hát, például

elüldögélni
szál egymagámban
most itt e kertben
a déli napon,
a nyár derekán,
kizárva egész
napomból mára
a mocskot, a kint,
e szenny-világot,
bőröm égetni,
verejtékezni,
mint egy igásló
a bős hőségben,
mélán mélázni,
a Dunát nézni,
a parti füzeset,
a fodrozatlan,
álmos víztükröt,
háborítatlan
langy nyugalomban
élvezni némán
a déli csöndnek
méhdönögéses,
izzó rezgését,
kábán hallgatni
a túlsó partról
idáig görgő
tompá harangszót,
megfogni közben
a mázas kancsót,
tölteni ím a
hús, bíbor borból,
s ráfirkantani
most a papírra
egy-két felötlő
kósza sort, rímet,
mondatot, képet, –
hunyt szemmel aztán
elheverészni
az árnyas fűben
s el-elbódulva,
félíg szendergőn
terád gondolni
mind-mindeközben,
reád gondolni,
azon tűnődni
hol lehetsz mostan,
mit teszel éppen,
jól vagy-e, jól-e,
nincs-e baj újra,
reád gondolni

és megidézni
lépteid, arcod,
hajad, a szemed,
napsütött bőröd,
mozgékony kezed,
reád gondolni
újból és újból,
szünös-szünetlen,
mindig és folyton,
folyton és egyre,
mindegyre csak rád.

Horány

(Ő meg én)

Mórát olvasva

Ő a kiskun nemzetbe született
Félegyházán a Daru utcában
Én itt születtem a Nagykörúton
a semmitlen semmibe csöppenve
Ő egészen halálos holtáig
– bús-büszkén vallotta – paraszt maradt
Én már egész halálos holtomig
nem tudom ki is vagyok igazán
És mégis egyek vagyunk mi ketten
közös bordában szöttek rokonok
Bánat megalázás ínség láttán
lázás-megrendülten megindulok
Törékeny lelkű örökké vesztés
szótlan szemérmes félszeg férfiak
Hetedízigen megsebzett ősök
szelíd szomorú ivadécai
Kik csöndben fűzik a szót s ha sírnak
a könnyük mindig befele csorog

(53 után)

Őszömnek lassan vége
Nélküled dideregve
Húgom össze magamat
Telemre készülődöm

(Filléres dal)

Filléres munkák,
krajcáros gondok,
garasos nyomorúság.

Már obulusra
vágyom a számba,
melyért átvisz a révész.

(B. utca)

Akik *ezt* akarták, s akarják ma is,
akik *ezt* tették, s teszik majd holnap is
velünk legutolsó évtizedében
e siralmas ezredvégnek, s akik mind
olyan természetesnek tekintik *ezt*,
akár egy Istentől eredő örök,
ősi törvényt, vagy a természet bármely
csapását: jégverést, földrengést, aszályt,
mi ellen kelni hasztalan botorság,
s akik úgy tüntetik fel *ezt* szemünkben,
mint az Európa-házhoz vivő utunk
szükséges hajtókanyarját, amelyet
ha dicsérni nem is, köszönteni kell
üdvözlésünk föltétien jeleként, –
nos őket, kik *ezt* vallják, mondják s teszik,
őket nem látom-lelem sehol se most
a hosszú, néma sorban állva, állást,
segélyt vagy tanácsot várva a bűzös,
sötét, zsúfolt teremben, e télvégi
esten, a munkaközvetítőben itt.

(Mihasznaságom)

A kocsmában, ahol naponta írok,
meghúzva magamat törzs-zugolyomban,
megszoktak már, s elkönyveltek – gondolom –
még lénynek se vétő, jámbor bolondnak,
aki órák hosszat mereng, és körmöl
kockás füzetébe; távozásomkor
azonban korhely-barátn megkérdik
mindig: „Aztán máma ment-e a munka?”
- és mi tűrés-tagadás, jólesik ez.
„Munka” – mondják, akik kisiklott sorsuk

közepette is tudják, mi a munka,
s fölötlik a Központ nyegle ficsúrja,
az életre kapart dzscentri kövület,
amint éppen azt puhatolja: vajon
milyen apja is három gyerekének,
ki a pénz szorgos csinálása helyett,
inkább munkanélküli segélyen teng,
s mihaszna firkálásra adja fejét?

(Lehel tér)

A szemüveges, kicsi, törékeny öregasszony,
valaha elegáns, de már kopott kabátjában,
félszegen állt ott az aluljáróban, a lépcső
aljában, szólani restellt, csak két sovány kezét
nyújtotta némán, kérlelően előre; egyikben
egy kis kristályváza, a másikban két nipp volt.
Mintha anyám láttam volna, ő jutott eszembe:
a szemüveges, kicsi, törékeny öregasszony.

(1840)

„A legnagyobb magyar”? – tudjuk, igen, hogy
meghallván, nem indult meg, de fortyogott
dühödt-epésen rajta („Mért emel olly
magasra, hol nem tarthatom fel magam?”),
úgy vélve – s talán jó okkal vélve úgy –,
ez is csak a Szerkesztő cselvetése,
fondorlat, halk gúny és hidegre tevés, –
azzal dús szemöldjeit fölborzolta
s elmerengett borongón, mélabúsan,
szarkazmusát habár nem tagadva meg:
– Mintha ma az volna nálunk a kérdés,
ki magyarnak a nagy és ki a parány,
s nem ez: ki tesz két fűszált keresztbe itt?!

(1848)

„Communita! S a trónra tót királyt akar!”
így süvöltött a kaputosok borától
veszetre mámorosult istenadta nép
és vivátot kiáltott Nagy Károly úrra,
s voksát is reá, a pap fiára adta, –

Ő pedig zárt arccal, sápadtan hallgatott,
farkasszemet nézett a dühödt csürhével,
és akkor talán még azt se bánta volna,
hogyha vérét veszik, hogyha holtra verik,
keserű megcsalódása akkora volt.

Másnap hazatérve az asztalához ült,
s hozzáfogott, hogy *Az apostolt* megírja.

(Zivatar után)

Csak úgy elábrándozva
elgondoltam magamban,
hogy milyen szép is volna,
ha vállunk összeérne,
s fejünk egymásnak vetve,
derekad átölelve
az alkonyi vízparton
itt ülnénk most a gáton,
a fűzillatu csöndben,
a szivárványt figyelve
az áradt Duna fölött.

Horány

(Születésnapodon éjszaka)

Megünnepeltelek

szobámba húzódva
egy szál gyertyát gyújtva
magamra maradva
magammal koccintva
köszöntőt mormolva
csöndben rád gondolva
arcod szemed látva
végig reád vágyva
s reménykedve: hátha
míg a gyertya lángja
utolsót lobbanva
éppen virradatra
kihunyt elhamvadva

Így ünnepeltelek

***(Janus Pannonius három sóhaja
meghódíthatatlan szerelméhez,
a ferrarai Libera Guarinához)***

**I.
Sóhaja fátumáról**

Atyád mesterem volt,
férjed jó cimborám,
nászodat megzengtem,
szeretem fiaid.
A sors mérte rám, hogy
épp beléd szeressem?

**II.
Sóhaja melankóliájától tiportan**

Két duzzadó, hatalmas kebled
ha illatozva rám borulna,
míg közben dús asszonytesteddel
rajtam végigomolva, rudam
kútmély, sötét öledbe vennéd,
avagy ha nagy, kemény farodnak
félgömbjei közé kerülve,
kelyhedbe hátulról döfném be
tagom, tudom, életre kelne
menten holt lelkem s öntudatom.

**III.
Sóhaja betegágyán, menekülése közben**

Liberám, deli, szép kezű hölgy
Míg testem a sírba nem száll
Nekem kései, bús menedék
Valahányszor is gondolok rád

(Jaj-vers T. D.-nek)

A Koppár Köldüs olvasásakor

Jaj Dezső olvasva-fejtegetve
délutánonként este könyvedet
mi minden eszembe nem jut közben
s mi minden jaj föl nem ötlük-ködlük
legbelül elrongyolt bugyraimban

az én „mongol titkos történetem”
és jaj az én üvegdiák-éltem
mit esztendőkön át élten éltem
s jaj az én nem múló sóvár vágyam
hasztalan epedésem valami
más után tán egy másik sors után
valahol kint a világ peremén
és az én örök külön-ösvényem
gerilla-csapám melyet haragzöld
indás fojtó dzsungelembe vágtam
de amelyről már jaj tudva tudom
hogy nem vezet el többé sehová
és bizony lelki fülemben csendül
még a habókos habogásod is
csak nemrég jött leveledből amint
szorongva figyelted megtett lovad
Asklépios finisét Hamburgban
„Tabák segíts!” és lám a kakasos
paripa megnyerte nagy fölénnyel
mely egyetlen sikerem időtlen
idők számolatlan évek óta
s jaj mi minden tolul még agyamba
önbecsmérlő kampós indulattal
horgas haraggal kornyadt bánattal
csalódásokkal vereségekkel
kudarcaimnak epe-ízével
ahogy most mondogatom magamban
mormolva álombéli mámortelt
gyönyörű soraid melyek mintha
nem is írva de zengve-dalolva
születtek volna a lét határán
*Innen azért egyelőre nem illek az égi mezőbe;
romlani kell, kijavulni... De kell-e a télre a hol-mi?
Mindenszentek, Szpérót kérdem: amúgy... az... a vég volt?*
mert hiszen oly végtelen védtelen
jaj most az ember s olyan egyedül
oly vad- s vakmagában ámolyog itt
tétován nyűglődő nyugtalanul
zavart békétlen furcsa bogárként
s annyira vázlatos minden tette
emléke sora és gondolata
hogy annál skiccesebb jaj csak maga
az élete sorsa lehet amely
nincs is már talán mely csak volt csupán
volt emígy jaj visszavonhatatlan
no meg az ebek harmincadjára
került hit a félrelökött eszme
mely pusztán becsület dolga ma már
csak egyszemélyes játszma magánügy
s jaj a rokkantra tiport önérzet
s jaj a vergődő roncsolt lélek

s jaj a szív holt bazaltkrátere
s a szerelemtelen kősvatag
s az áhított mentsvár délibábja
mert hisz szerelmem szerelme híján
vagyok-e más mint tört szárnyú madár
vagyok-e más mint kiéget magtár
avagy ledőlt torony ahonnét már
nem nyílik kilátás beomlott kút
fölperzselt vidék üszkös tartomány
pestistől pusztult város amelyben
minden hajlék megannyi szarkofág
vagyok-e más mint elapadt forrás
kiszáradt patak letarolt erdő
aszályvert tábla sáskajárt mező
elárult tavasz megcsúfolt remény
vesztett illúzió kihúnyó Nap
mely fényt meleget nem ad soha már
szerelmem híján ez vagyok immár
holott éppen mert óvó burokban
élni többé sehogysem akartam
azért kellett volna a szerelem
óvó burka de lekéstem róla
lekéstem jaj mint megannyi-annyi
egyebekről volt-múlt életemben
s tudom ma már Na-Conxypánba is
késő jaj túl késő útra kelnem
hiszen öregszem s érzem a vesztem
s most hol melegedjem hol keressem
a jövő szunnyadó parazsát a
szikrát melyből a tűz csiholódik
és hol a tűz csiholóit kiket
szertenézve nem látok jaj sehol
Ekkép tántorog hát itt az ember
szétcincált meztelen idegekkel
némuló dalként dermedő szóként
kietlen-lecsupaszítva kopár
koldusként kifosztva-megcsúfolva
hívatlan idegenként kivetve
világunk margójára szorítva
merő széljegyzeteként e kornak
hol világtalant rég vak vezet s hol
életre kelt a boschi Szörnyeteg
s hol ki szól csak *de profundis* szólhat
csak mélyből kiálthat de jaj kinek
időnk meg oly véges oly szűkmarkún
mérve kimért hacsak nem méretett
ki máris hogy ki lehetne ugyan
a tudója van-e még esélyünk
választásra módunk változásra
kitörésre és láng-lobbantásra
akár romlásra kijavulásra

s hogy akad-e még jaj bármi remény

S Szpéró válasza, mondd, mi volt:
az volt... a vég... amúgy?

(Irigység)

Dobos Éva versére

Te átutazgatsz Apátiából
Letargiába – és onnan vissza.
Ez legalább kis változatosság.
Az én utazásom tudod-e, mi?
Ki sem mozdulok Depresszióból.

(Alagút-dal)

Ennek az alagútnak,
amelyben bandukolok,
nincs pislá fény a végén.

Azért nem látszik ennek
az alagútnak vége,
mivel ez – zsákalagút.

(Sándor Kálmán)

Hányszor hajtogatta, recsegte,
pipáját szortyogtatva közben:
járkálhatunk akármi görbén,
de beszédünk egyenes legyen!

(Abdán)

Talán nem is a kivégzés volt
az iszonyú számára akkor
(készült már rá egy évtizede),
hanem a kétség: mit zsebe rejt,
a verseivel telt, szerb írka
megkerül-e majd még valaha?

(Hírmagyarázat)

Azok nyolcán lépre mentek,
és elbukott csúful puccsuk,
rászedetvén mindazoktól,
kik álnokul ösztönözve
épp efféle balga puccsra
áhítoztak már epedve,
hogy most amúgy jó orosz mód
– mire vágynak vágyadozva –
megnyissanak egy sötét kort.

1991. VIII. 23.

(Nekrológ)

Aznap mikor
a Reuters hírül adta
hogy a cári dinasztia feje
Alekszej régens Londonban
nagyherceggé emelte s erről értesítette
az orosz kedvencet Jelcint
szomorún beláttam: e világban
szatírárt írni többé
nem lehetséges

(Körözőlevél)

1991. november

A cseh parlament
minap
hozott határozata
értelmében
mely
a kommunista elvek
terjesztését
köztörvényes bűncselekménynek
minősíti
azonnali hatállyal
visszamenőleges
körözést rendelünk el
Jaroslav Hasek író

Jií Wolker költő
Egon Erwin Kisch író
Konstantin Biebl költő
Marié Majerová író
Stanislav Kostka Neumann költő
Iván Olbracht író
Vítězslav Nezval költő
Zdeněk Nejedly esztéta
Josef Hóra költő
Marié Pujmanová író
Frantisek Halas költő
Emil Frantisek Burián rendező
Vilém Závada költő
Vladislav Vancura író
Jaroslav Seifert költő
és Julius Fucik író
ellen
mivel egész életük folyamán
vagy
életük bizonyos szakaszaiban
a
fentiekben ismertetett
bűncselekmény
előre megfontolt szándékú és tudatos
elkövetésével
alaposan gyanúsíthatok

Kmf
Rendőrfőkapitányság
Prága

(Újsgáhir)

*„Zárt kert létesül pártállami
emlékműveknek.”*

Szobor-gettó

(Álom)

Gabinak

Kettőnkkel álmodtam az éjjel

Egy sziklát görgettünk izzadtan
Hegyek föl, bércnek föl innentől

Lentről, az Alvilágból s közben
Bószén vitáztunk Sziszüphoszról
Bűnös volt-é, avagy ártatlan

(Hídnak kell most lenni)

Hídnak kell most lenni
Hídnak két part között
Hídnak korhadozva
Hídnak roskadozva
Megroggyantan bárha
Hogy a gondolatot
Most a semmi fölött
Átívelve vigyük
A tegnapelőttből
A holnaputánba

MEGRÖGZÖTT ÁLMODÓ
(1992-1993)

(Nagy Lajos)

Atlétatermetű volt,
de idegzete satnya,
siralmasan gyáva volt
(hipochonder hozzá még),
szorongott is mindentől,
fél a végtelenségig, –
üldözési mánia
gyötörte nap nap után,
s mindig az járt fejében:
ha lecsukják (és erre
volt is esélye lévén
bolsi-gyanús), megőrül.

Akadt-e bátrabb író
abban a korban nála?

(1943)

Gyerekkorom legintimebb s legmelegebb emléke
Egy bárányhimlős megbetegedés öt évesen
Amelyet nagyanyám házában feküdtem ki
A világháború kellős közepén
Miközben apám csonttá fogyottan robotolt
Mint kényszermunkás a szögesdrót mögött
Anyám meg az összeroppanás legszélén imbolygott
Én mindebből csupán annyit érzékeltem
Hogy apa nem ír mulatságos rajzos-leveleket
Ahogyan pedig azelőtt rendesen tette
És anya tűrhetetlenül türelmetlen hozzám
Feltehetőleg azért hogy irigységében
Bensőséges-szép napjaimat megrontsa
A körvasút melletti tornácos régi házban

(Ladányi)

Legutoljára a Zrínyiben dumáltunk,
mikor új kötetedre szerződést kaptál.
Kedvetlen mosoly zsibbasztotta az arcod.
Nem akkor fing ki az ember, magyaráztad,
amikor torkig lett totál a világgal,
és a vershez sincsen többé semmi köze,
de mikor unja bizony már a baszást is.
Jót röhögtem. Ám azóta sejtem, akkor
szívargóban volt már belőled az élet.

(Ladányiról)

Mint költő nemzedékünk legnagyobbja volt,
s csúnya halált halt, akár egy kivert kutya.
Mindegy mi végzett vele: szívroham, magány,
cukorbaj-e, csalódás vagy életundor.
Meghalt. És neki volt *mire* meghalnia.

(Öreg munkás)

Pókhálók a szeme körül.
Fáradt és gyanakvó mosoly,
keserűn tiszta tekintet
s érdes-erős kézszorítás.
Feledhetetlen éveket,
a városszéli telepet,
kiskamaszkorom idézi.
És az elorzott szép reményt.

(Egy akasztásról)

Marx nyakára köteleket hurkoltak,
Amikor Engelsszel együtt szobrát
Rendeletilag ledöntötték Budapesten
A Margit híd tövében, a pesti oldalon.
A drótkötelek munkanélküliségtől rettegő
Munkások vetették engedelmesen a munkásság
Tanítójának és főlzabadítójának a nyakába.
Képletesen felakasztották tehát.
S tenni kényszerültek mindezt
A „kereszténység kétezer éves értékeinek
Nevében, érdekében és védelmében” –
Ahogy egy kormánypárti szónok másnap
Napirend előtt a parlamentben kifejtette.

A marxisták soha sehol a világon
Nem döntötték le a Názáreti útmenti feszületét,
És nem vetettek hurkot szobrai nyakába se.
Igaz, hogy mindig is tudták:
Az Ács fia leginkább hozzájuk tartozik.

(„Magyar Út”)

A MIÉP jelszavára

Bizony ismerős, túlon túl ismerős ez a „Magyar Út”
A Don-kanyarig vezetett el, és elvitt Auschwitzig is
Egymillió magyar élet kövezte ki ezt az utat

(Farsangi éj)

Farsang ugyan
Látott-e már
Annyi törpét
Korcs vakarcsot
Gnómot, rémet
Torzat, kacskát
Púpost, bandzsát
Bicebócat
Mint ez éjen
Számolatlan
Lát most éppen?

Ludvércek és
Kísértetek
Sátánpofák
Szörnyszülöttek
Vámpírok és
Eszelők
Félkegyelműk
Mebomlottak
Rémületes
Kárhozottak
Éjjele ez.

Gajdolnak és
Hahotáznak
Dözsölnek és
Tivornyáznak
Jól mulatnak
Farsangolnak
Vérünk isszák
Velőnk szívják
Féktelenek
Tort ülnek a
Lelkünk felett.

De kutyára
Megjön a dér
Farsangjuk is
Böjtjéhez ér
Vigasságuk
Tivornyájuk
Vérszopásuk
Rút éjére
Hajnal hasad
Rémálmunknak
Vége szakad.

(Az ember megtanul társalogni a

portörlőronggyal)

Az ember végtére megtanul beszélgetni a tárgyakkal
A tollával, hűséges, de meg-megbokrosodó írógépével
(Amely, különös mód, éppen annyi idős, mint a gazdája)
Megtanul társalogni a portörlőronggyal, örökösen
Elbúvó szemüvegével, a zsörtölődő és rosszmájú
Kávéfőzővel meg egy fáradhatatlanul lelkendező
Fecsegő kislábassal, melyben a reggeli tojást főzi
De még azzal a diófaággal is, mely a zord, farsangi
Szelek idején figyelmeztetően oda-odakoccan
Zúzmarás ablakához, mintha csak bekéredzkedne egy kis
Melegedésre, és jómaga is valami meghitt, csöndes
Kvaterkázásra áhítózna az esteli lámpafényben

Így aztán könnyen zavarba jön az ember, megriad szinte
Mikor úgy hozza a szükség (vagy a konvenció), hogy néha
Rákényszerül szót váltani egy-egy felebarátjával is

(Alkony egy balatoni állomáson)

Ülök az ódon restiben
(ahol már gulyást se tudnak
főzni, Krúdy úr!), pirosbor
előttem, és az ablakból
nézem jövés-menését a
lomha, téli vonatoknak
feszült figyelemmel, mintha
várnék várva valakire.
S várok is mindig valakit.
És nemcsak itt, de minden más
állomásokon is, lopva,
remélve, epedve azt az
egyvalakit, aki hozzám
– hiszen tudom régóta már –
nem érkezik meg sohasem.
Esteledik. Havazni kezd.
Hó lepi be a síneket.

(Megrögzött álmodó)

Azt nem mondhatom, hogy egy egész világ voltál nekem
Mivel fogalmam sincs, milyen egy egész világ
Azt sem mondhatom, hogy számomra maga az élet voltál
Mivel nem merem kijelenteni: tudom, milyen is maga az
élet

De azt állíthatom, hogy gyönyörű-igaz álmom voltál
Mivel éppen az álmok azok, amelyekről sokat tudok
Sőt, voltaképpen csak az álmokról tudok igazán sokat
Lévén eredendő, megrögzött és hivatásos álmodó
Nem csoda hát, hogy végül önmagam áldozata lettem, azé
az álmomé
Mely rólad szólt, s melyet valóságnak képzeltem; – üzemi
baleset
Szomorú vagyok most, és összetört, de nincs bennem harag
irántad
Romolhatatlan-szép, nemes álmom maradsz te most már
örökre
Mint egy borostyánkőbe zárt, ismeretlen, ősi növény

(Egy föltűnőn szép kis kurvához)

Délután vágtam át a téren.
A Salétrom utcánál álltál
s elém lépve megkérdezted: jössz?
Kösz, mondtam, most inkább nem. De hogy
hálás voltam neked, hinnéd-e?

(Anginás rohamomra)

Valakit elvisz az ördög,
és úgy látszik, én leszek az.
Meglakol, kit félszázon túl
ragadott el a szenvedély.

(Etédi alkony)

Erdőszentgyörgy felől
tértem be Etédre
Nyomaid keresve
rég elhunyt nagyanyám
Alkonyodott bíbor
volt a naplemente
Falud határában
kocsimmal megálltam
Tapodni akartam
a földet amelyet
Te tapodtál szívni
a levegőt melyet

Te szívtál és egykor
                            ahogyan te láttad
Látni akartam mint
                            omlik be az este
Főképpen ám téged
                            akartalak látni
S vágyam oly sóvár volt
                            sóvárnál sóvárabban
Hogy ím megjelentél
                            hogyan ím ott-termettél
Hímes gyolcsblúzodban
                            a bíbor alkonyban
S láttalak akinek
                            soha nem láttalak
Ifjú szép leánynak
                            eladó leánynak
Feszülő keblűnek
                            deli termetűnek
Ott álltál meztéláb
                            délcegen erősen
Arany dió-szemed
                            szilaj víg kedvében
S napsütött mosollyal
                            szélesre tárt karral
Párás meleg hangon
                            ekképp hívogattál
Drága kisunokám
                            siess hamar hozzám

Ajkam összecsuktam
                            szememet lehunytam

Nemlétedet soha
                            nem szokom én már meg
Hiányodban soha
                            nem nyugszom én már meg
Halk hangod zenéjét
                            többé meg nem hallom
Ajkam összecsuktam
                            szememet lehunytam
S kízó keservemben
                            azt mormoltam súgtam

Jó lesz megszületni
                            unokádnak lenni

(Ladányihoz)

Látod, Miskám, ha másban nem is épp,

ebben végtére közös a sorsunk:
fáradt kisember lettem magam is,
aki behúzódnék, ha lehetne,
a szerelem ereszalja alá,
s akár, mint te, mindig manók közé
álmodja magát, ameddig csak él.

(N. L. különös vallomására)

A falu álarca, 1937

Mivel a valóságot
    ma éppoly rosszul tűröm
Mint ahogy akkor Nagy úr
    mi tagadás magam is
Megpróbálkozom azzal
    amivel – akármilyen
Meglepő is épp tőle –
    a vallomása szerint
Ő is megpróbálkozott
    még hozzá nem is ritkán
Nevezetesen azzal
    hogy néha eszményítsek
Amit ahol csak lehet
    akit ahol csak lehet
Mert én is rászorulok
    e lelki műveletre
Ahogy valaha Ő is
    s melytől csalódásaim
Se tántorítanak el
    ahogy egykor Őt sem
Ő a neurózisának
    tulajdonította ezt
Én inkább annak hogyha
    e régi-új világban
Élni akar az ember
    okvetlen hinnie kell
Bizonyos társadalmi
    s emberi törvényekben
Melyet egy szentencia
    roppant érzékletesen
Így fejez ki: „Olyan nagy
    a kísértés a jóra!”

(Egy rokoni bírálatra)

Az elmúlt világról, korholsz, az egész kádári korról
még ma sincs egy jó szavam se, bár láthatom már, az jobb
volt.

Ám helytelen így a kérdés, hogy a *jobb* az volt-e, vagy ez.
Fordítva tedd föl, helyesen: az volt-e, vagy ez a *rosszabb*? –
és máris habozás nélkül vághatom rá, persze hogy ez.
De azért tudd! Most ami van, a tegnapiból született.

(Emlékezés egy esztendőre)

Komisz egy év volt. Fantomok éve.
És jelenéses és furcsa, bolond.
Az év végére esett például,
a tél szakára a Hőség Hava,
noha zordabb tél volt, mint valaha.
Kriptáikból a holtak kikeltek,
bár nem a föltámadás sófára,
csak jött-mentek, igricek, vén dzsinnek
hamis kürtszava zengett. Az idő
megfordult és hátrafelé pergett,
s melyet közülünk már senki meg nem
lelhet, újból elvesztettük álmunk.
S vad jegek jöttek, üvöltő szelek,
zimankók, hogy lelkünk beledermedt.
Komisz egy év volt. Fantomok éve.
De bennem azóta megszépíti
mégis az emlék: beléd szerettem.

(Toportyán)

Ifjan magányos farkas akartam lenni
S most öregedve üvöltök társak után

(Jókai Füreden)

A villa akkor még a Balatonra nyílt
(Az *aranyembert* írta meg egy télen itt),
s asztalától híres-szép, tiszta, kék szeme
szabadon kalandozott el a somogyi
part fele, gyakran álmodozva közben el:
ó, hogyha most Ő is itt lehetne! hogyha
együtt ámulhatnák itt e téli csodát,
a szemhatárig beállott, óriás tavat,

a vakítón szikrázó, fehér világot
s amott, Tihanyánál a sötétlő rianást,
a hullámok jég-taraját, a megdermedt
hullámverést! ó, hogyha Ő is itt
lehetne! este a kandallótűz elé
telepedve, pipaszó s borocska mellett
csevegve, emlékeznének a tűnt, régi
időkre, diákévekre, Pápára, Kecskemétre,
no meg a színészetre s Pestre, az első
író-léptekre, könyvekre, sikerekre
s a főszerepre, ama örök nemzeti
napra, a nagy forradalomra – hogy aztán
fölszakadjon végül egy öreges sóhaj:
„Megvénültünk, haj, Sándor!” „Meg ám, Móricom!”
– és merengéneek ott tovább a csöndben...

Ám a híres-szép, tiszta, kék szempár lassan
könnybelábadt. Mert fájt, fájt lélekbe marón
a tudat: hogy Ő, ha túlélte volna is,
ha el nem esik, a kies csendillába,
ide a lábát sose tette volna be.

(Szilvia)

Szilvia a harmadik emeleten lakott
Az ajtajuk a keskeny körfolyosóra nyílt
Hátul, a sarokban, a cselédlépcső mellett
Nem járt még iskolába, mint ahogy én se még
A háború utáni első tavasz volt az
A legszebb tavasz, melyet valaha megéltem
Mindig meglestem Szilviát, hol az udvaron
A porolónál, amelyen lógázni szoktunk
Hol a lépcsőházban, az egyik fordulóban
Hol meg a rommá lőtt kapualjban, s ilyenkor
Boldogan megcibáltam a két kis varkocsát
Melyekbe búzavirágkék masni volt kötve
Már Szilvia arcát nem tudom fölidézni
De szőke varkocsait s a kék masnit – igen
Meg azt is, milyen jólesően meleg érzés volt
Leskelni utána, s meghúzgálni a copfját
Így telt el s jól telt a tavasz és az a nyár
Egyszer aztán, mikor ott állt az üres gangon
Tárt ajtajukban, a verdefényben lekváros
Kenyerét majszolva, és én odatrappoltam
Hogy a várva várt varkocscibálást megejtsem
Előszobájuk sötét mélyéből kiugrott
A mamája, és nyomban lekent két nyaklevest
„Nesze, te kis csibész, most majd elmegy a kedved!”
Jókora két pofon volt valóban, még ma is

Emlékszem, hogy a fülem csak úgy csengett belé
De bárhogy fájt is, nem sírtam el magam mégsem
Csak álltam égő arccal, némán, meglepetve
Lelkemig megszegyenítve, és sehogyan se
Fért a fejembe, hogy vajon miért is bűn az
S miért büntetendő, hogy szeretem Szilviát

FELHÍVÁS HŐSIESSÉGRE ***(1993-1995)***

(Kínai mese)

A festő, Paj Lü épp hetven éves lett,
és meghívta magához barátait
s mindazokat, kik műveit tisztelték.
Mikor a házában mind összegyűltek,
kitekerceselte előttük utolsó
festményét, melyen egy sziklás hegyormon
álló templomhoz fölfele kanyargó
ösvény volt látható. „Vérbeli Paj-mű!” –
kiáltottak fel mind a tanítványok.
Ám ő barátságosan zsörtölődve,
egy ott, helyben költött versével felelt:
„Mint világában rejtezik az Isten,
a művész is hasonló mód teremtsen.”
Azzal rálépett hirtelen a maga
festette kövecses, keskeny ösvényre,
s döbbsent barátaik szeme láttára
fürge léptekkel útnak eredt rajta,
s egyre kisebbedve, a kanyaroknál
vissza-visszapillantva és kis selyem
fövegét nyájasan meg-meglengetve,
a szakállas, törékeny, kicsi alak
már föl is kaptatott a hegytetőre,
kitárta ott a szentély tág kapuját,
még egy végső istenhozzádót intett
s barátaik elől eltűnt örökre.

(Felhívás hősiességre)

A hős az – így vélekedett Rilke –, aki
centrumából kimozdíthatatlan.
Legyünk hát hősök. Védjük meg centrumunkat:
oltalmazzuk féltően hitünket,
amely szívünk és lelkünk, de főleg agyunk.

(A nolai barát)

Campo dei Fiori, 1600. II. 19.

Györe Imrének

Mikor elvitték kordén a tűzhalálba
S odakötötték a szálfához a máglyán
Ügyet se vetve a csahos csöcselékre
Legvégül egyszer még magába tekintett
Nem Istennel – magával volt számadása

Talált-e bűnt lelkében? Csakis bűnt talált

Kevély gúnyt s megvetést a dögletes dogmák
Konok megrögzöttséget a kételkedés
Meg nem bocsátást a tudós tudatlanok
Kérlelhetetlenségét a hatalmasok
S parázsló gyűlölet a dúsak iránt

Megbékélten várta a fölcsapó lángot

(Szolgagondok)

Imhol a férfikor alkonyatán
Pályámon meg minden dolgaimban
Egyként megcsalódván, nekem is már
Az jut ki csupán, mi oly sokunknak
Szolgagondok. Állásföltés, garas-
Úzés, adósságok, iszony-álmok
Felhős homlok. Napi fönntartása
Egy már alig-alig kellő létnek
S koldulás, kuncsorgás, kalapozás
Avégett: ha már író az ember
Meg is jelenhessék tán néhanap
Szolgagondok napra nap. Szolgává

Holott soha nem tettem magamat

(A jászberényi Öregerdő)

Ennek a tanyatájnak nincsen hagyománya,
nincs nótája, se meséje, költészete sincs, –
néprajzilag fehér folt; közömbös, holt vidék.
Itt mindig csak dolgoztak (mert azt nagyon tudtak),
földet túrtak, erdőt, szőlőt s barmot neveltek,
termő tájat teremtettek szorgos, őshonos
jászok, jött-ment palócok tótok valaha rég
a semmiből. És az egyetlen néphagyomány:
a táj ajkán mindüknek ma is él a neve.

(Tanyasi bál, Öregerdőn)

Az iskola
zöld kertjében
öt korosztály
sőt, nemzedék
(s én még csak
a negyedikben
ha vagyok)
alkonyaitól
harmatcseppes
hús hajnalig
ropja-ropja
egyre ropja
s együtt ropja
a *rock*-ot

S ezen aztán
talált kutyánk
jó cimboránk
Tóbiás úr
elképedve
döbbenten csak
ugatott

(Van Gogh napraforgói)

Tikkadt nyárdél: dús napraforgó-
tábla. Ám viruló sárgája

mögül fölsejlik szegény Vincent
önsebzett, téboly-dúlt arcúja.

(Örök Vadászmezők)

Milyen szép ez a csöndes indián dal
Amelyet itthon hallgatok magamban
Elbűvöl, megráz, fölbolydít, földre sújt
Az ellökött szerelmes harcos álma
Hogy odaát, az Örök Vadászmezőn
Szerelmével találkozik majd újra
Aki *ott* már szeretni fogja őt.

És amint hallgatom a fájdalmas dalt
Mely elbűvöl, megráz, fölbolydít, lesújt
Rádöbbenek egyszerre, hogy mennyire
Nincsen közöm itt többé semmihez se
Hogy életemnek jószerével vége
S tán magam is már ott szeretnék lenni
Odaát, az Örök Vadászmezőn.

(M.-ben)

Hat év után

Lakat az ajtón,
törött az ablak,
bezárt a kocsmá
(a turistaház),
hol levelemben
megírtam csendben
egy kora téli
zimankós esten:
meg ne lepődjél,
beléd szerettem.

Lakat az ajtón,
törött az ablak,
bezárt a kocsmá
(a turistaház),
fanyarul néztem,
belül nevettem,
nem csodálkoztam,
régén megszoktam,
lassan bezárul
köröttem minden.

(Effort-angina)

Kora est. Lábfájós betegen
fekszem. Olvasgatok. Hallom, kint
ajtó csapódik. Kata ront be
szokott szelesen, s hadarja már,
a könyvtárban mit végzett veled.
Szótlanul hallgatom, és magam
azon kapom, hogy reménykedem:
szép szeme eleven tükrében
az arcod hátha megláthatom.

(Példázat)

Színházi közhely ma már, hogy a legtöbb színész
Bevallva bár, vagy sem – kiszemel a nézőtér
Első soraiból valakit, és az egész
Előadás folyamán csakis annak játszik.
Mármost képzeljük el, hogy színészünk, a szegény
Éppen olyasvalakit választott ki, aki
Játékát rezzenetlen arccal, azaz egy maszk
Értő érzékenységgel nézi mindvégig.

(Hamburgi táblák)

Kis zománctáblák, névvel s mesterséggel,
az ódon házfalakon. „Peter Finckl pék”,
„Martin Weygandt bodnár”, „Johann-Adam Grimm
írnok” – és még vagy két tucatnyi tábla,
megannyi név, a városban szerteszét.
S legfölül ott komorlik valamennyin
az évszám: „Ezerhatszáznyolcvanhárom”.
Akkor vívta meg a várost a török.
Kardhegyre került ott minden eleven.
Ám a táblák – s így szép – nem a megöltek,
hanem a túlélők neveit őrzik.

(Prága, Bécs)

Ahogy Prágában rendre

Hašek, Kisch és Franz Kafka
nyomát kerestem,
Becsben úgy lesem mindig
Musil, Kari Kraus és Schiele
élő árnyait.

(*Moldva*)

Mikest, a zágonit is elragadta e táj;
követségben került el Rodostóból ide.
Hogy miért jött s mit végzett itt, máig se tudjuk.
Ám ahogy ezt a bűvös vidéket leírta,
fölülmúlhatatlan – most látom – azóta is.

Iași, 1995. szeptember

(*Zöld*)

a zöldnek feszül, zöld a zöldnek örül
Zöld a zölddel perel, a zöld zöldet ölel
Micsoda kavalkádja ez itt a zöldnek
Egyetlen sötétlő fenyves itt a világ
A nagy, zsendélyes faház tornácán állok
Mélyén a völgynek, melyet körbeölelnek
A zöldelve zöldellő ormok és bércek
Zöld erre minden, még a locsogó patak
A levegő, az illat, a fény, a csönd is
Csak a kert sarkában, amott a garádnál
Virít egy jócska hólabda, foltnyi pamacs
A ház kutyája, a kis Lăbuș alussza
Összegömbölyödve déli, édes álmát
S egy dús fenyő fölötté óvón szétterül

Găinești, 1995. szeptember

(*1994. május 8.*)

Hogy meghaltál, apám, az éppoly lehetetlen
Mint hogy nincsenek többé az égen csillagok

És nincsenek többé az égen csillagok

(Tegnap)

Most, mikor jószérével mindenki
tegnapját, megtagadván, feledni
akarja, én elkezdtem épp mohón
keresni a saját tegnapomat.

(Alleluja)

Az volt a Karácsony
Az a negyvennégyes
Az a leggyönyörűbb
Mikor a semmiből
Hirtelen fölzengő
Orosz ágyudörej
Ujjongva széttörte
A rettegés néma
És nyomasztó csendjét
Fennen hirdetve, hogy
Meváltásunk most már
Im, a küszöbön áll

Lenn, a szénpincében
Nemcsak apám bujkált
A szökevény „muszos”
De egy zsidó lány is
Szinte még gyereknyi
(Nevét nem ismerem
Ám hadd mondjam-higgyem
Neve Mária volt)
Ki vajúdott, s megszült
Egy fiút az ágyúk
S katyusák diadal-
Dübörgése közben

Én hatéves voltam
Legendákra, hitre
Varázsos igékre
Mesékre fogékony
S legbelül magamban
Titkolva titkoltan
Még soká és makacs-
Megrögzötten hittem
Hogy körúti házunk
Szenespincéjében
A kis Jézus akkor
Újra megszületett

(Örök útközben)

Kóborlók, ügynökök, vándordiákok,
drótoslegények és ekhós cigányok
ős-nyughatatlansága plántálódott belém,
vagy tán magáé a bolygó zsidóé,
hogy a helyem soha sehol nem lelem,
s mindinkább már csak a magányos „útközben” az,
hol még jól érzem magam.

Ahonnán elindulok, nem tartóztat
semmi, s mi sem vár ott, ahova térek,
sem ott, sem emitt nincsen maradásom ezért, –
s mégis hajt, űz, kerget a vérem: menni,
csak menni! Azon tűnődöm: az órák
mikor majd eljön, érhet-e másutt a halál,
mint útközben valahol.

(Majális X.-ben)

Elébb csak a – vesztére – betévedt
romát kergetik el a roskadtig
Megrakott, nagy italos asztaltól
(lánc talpak alá veled, te kormos!)

Aztán a hangulat dagadtával
fölharsan az obligát Százados
Úr ha felül a lovára, majd a
székely himnusz és az Édes Erdély

S végül a Horthy katonája meg
az Ergerberger – szóval: zsidózás
Mert X.-ben újabban ez a csúcsa
minden jól sikerült mulatságnak

E mulatság meg oly jól sikerült
hogy tán még ma sem értik, hova is
Tüntem a vállalkozók magyarai
víg majálisáról – angolosan

(Cs.-ről)

Böhönyénk hogy besúgó volt?

Megütödni rajta miért kell?
Művésszel ilyen megesik.
Így kezdte *apiktor* is egykor.

(A kérdés)

Hogyha már egyszer megbukott
(mint mondjátok: mindörökre),
akkor hát miért a lárma?
Miért e pánik, rettegés,
harag s gyűlölet naponta,
a vak düh meg a bosszúvágy
és fogak csikorgatása?

Vagy kísértete Európát
holnap majd újra bejárja?

(Sarló és kalapács)

Nem azért tiltjátok be
Mert „önkényuralmi jelkép”
De mert örök jelképe
Minden munkásnak, parasztnak
Kétkezi elnyomottnak
Itt és a Földön akárhol
Őket meg gyűlölitek

1992. november

(Halotti beszéd)

Eltemették, ahogy illet
S úgy, ahogyan megillette
Görögtüzes, talmi fényben
Áporodott papi szóra
Díszmagyaros, nagy, nemzeti
Csinnadrattás esztrádműsor
Orrfacsarón naftalinos
Úri büze közepette.
S bár mostantól rossz emléke
Dohos lénye, rémalakja
Mindmegannyi álnok tette
Kicsiny lelke, dölyfös szava

Megférgesült, beteg agya
Kísértetként köztünk marad
Mindörökre mint intelem
A föld legyen könnyű rajta.

Lesz-é könnyű a föld rajta?

1993. december

(Móré úr)

Emlékezetemben ma is még gyakorta
megcsendül a körúti, szomszéd házmester,
a kedélyes, derék, gömbölyded Móré úr
nyíltszívű, víg és göcögő kacagása,
amint a lámpavashoz vonszolt, félig már
agyonvert, sárgacipős, tréninges ávós
akasztására pörge-derűs léptekkel
fürgén előgurulva – hozza már, hozza
a drótkötelet.

(A mosoly)

Máig fogas kérdés: tudott-e
vajon mosolyogni a Mester?
Tudott. A vacsorán, mikor is
Péter monda néki, életét
adná érte, csak mosolygott.
„Háromszor is meg fogsz tagadni,
mielőtt még a kakas szólna!”

(A keresztrefeszített)

Nem tudom, hogy ki festette a képet,
de az ötlet – bár vélem, hogy gúnyrajz –
mellbe vág. Keresztre feszítve Lenin.
Valóban így igaz ez. Krisztusi vég
az övé, még ha elhunytá után is.
Megtagadták, végül keresztre vonták.
Ám élte és műve nő az időben,
s mint az Ács fiáé, példája örök.

(Kapitalizmus)

Ez volna tehát a történelem vége
Vagy ha az nem is – a meghaladhatatlan
Az emberi nem fejlődésének célja
Ez volna, aminél különben nem létezhet
S mit – tetszik, vagy sem – tudomásul kell vennünk
El kell fogadnunk mint természeti törvényt
Vagy mint a természet akármely csapását
Aszályt, jégverést, tűzvészt, földrengést, orkánt
Amellyel szemben tehetetlenek vagyunk
S tudomásul is vesszük, el is fogadjuk
És elhisszük, hogy tehetetlenek vagyunk
Még ha százszor bőrünkre megy is a dolog
Lett volna más utunk, de ezt választottuk
A tejszínhabbal leöntött trágádombot

Mikor Marx egyszer keserűn a tömegek
Átkozott igénytelenségéről beszélt
Tragikus megvesztegethetőségükről
Alighanem ilyesmire gondolhatott

(Stephanus Rex)

Irgalmatlan szívű volt-e, vagy sem?
Gázolt-e szűgyig a vérben, vagy sem?
Hívó volt-e, vagy még titkon pogány?
És övé-e valóban a „szent jobb”?
Ugyan ki mondhatná meg ezt ma már!
Amit tudunk, a lényeg azonban.
Országot teremtett, törvényt s hazát.
Mózese volt ő a magyaroknak.

(István estéje)

Acélpillantásával szegte át a mécsvilágnál
az orgyilkos tekintetét, s az törét elhajítva,
a kopár hálókamrából hanyatt-homlok menekült.
Tudta, hogy a megfutott merénylő kezébe a tört
az Orseolo adta, Péter, s más idegen urak,
és dehogyis az, akit majd gyanúba vesznek ezzel,
a vérrokon, a csöndes, jó és hű Vazul, ó dehogy,
hisz ősi juss szerint a trón amúgyis reá várna.
Ámde ébren töltött-töprengett, nehéz éje után
aztán mégsem a velencei szemét tolatta ki,

hanem az alkalmon kapva, a hétszer ártatlanét,
mivel azt is tudván tudta, művét csakis Péterre
bízhatja; Vazullal – aki az maradt, mi volt, pogány –
elvész a mű: az állam, és véle veszne eképpen
az ország, a nép, a magyar. Örökre s nyomtalanul.

A KÉRDÉSEK DICSEÉRETE (1997-2010)

(Hajóssapkában, kék köpönyegben)

„Ha gyertyalángról gyújtasz rá, meghal
Egy tengerész valahol” – mondta a
Berzsenyes orrú, szakállas öreg,
Hajóssapkában, kék köpönyegben,
A Rába-parti kocsmában, R-ben,
Hol jeles matrózhistóriákkal
Traktált a gyalult tölgyasztal mellett.
(Minden történetért egy-egy korsó,
Rummal hígított sör dukált neki.)
„Már nehogy higgyen a szörmók nagyot-
Mondónak – hunyorított később
Nagy derűsen Gyuri úr, a csapos
Sohase látott más vizet ez még
A Rába vizénél itten!” Ám én
Csak ingattam kétkedőn a fejem.
Mert akkor hát honnan a temérdek
Hajóstörténet? Honnan a matróz-
Kalandok áradó sokasága,
Megannyi hősi, tengeri dráma?
S honnan ugyan a gyertya lángjáról
Mondott megragadó, szép babona?
Avagy egy kései, vén mesefa
El ott P.-ben, ki akár költő is
Lehetett volna, hogyha tán éppen
Úgy hozza sora?

Csak egy bizonyos:
Gyertyáról nem gyújtok rá azóta.

(A kérdések dicsérete)

1.

Volt idő, mikor úgy gondoltam,
minden kérdésre tudom a választ.
Ma már az is nagy öröm, hogyha
egy-egy találó kérdésem akad.

2.

Rossz kérdésre jó felelet
nem született még sohasem.
De a jó kérdés idővel
megtermi helyes válaszát.

3.

A válaszok, még ha jók is,
elavulnak egy idő múltán.
A világot a kérdések
mozdították mindig előre.

4.

Egy-egy fogas kérdésre
helyes választ adni –
többnyire eminensek dolga.

Ámde a vakmerőn új
kérdések föltevése
mindenkor rebellisekre vár.

5.

A marxisták ma megint kételyes kérdéseikkel
tüntetnek – füstölög egy német közíró, és ebben
a „pozitív gondolkodás” abszolút hiányát látja.

Én még emlékszem arra, amikor csakis *állítottak*
a marxisták – bele is buktak egy darab időre.
Örülünk hát, hogy újra meglelik valódi önmaguk.

(A hallgatag)

*1933-ban, miután a nácik hatalomra kerültek, Karl
Kraus,
elhallgatott* *a nagy szatirikus, Becsben végleg*

Keserű levelet eresztett a Vész hírére,

Emberkerülő lett, s hallgatag.
Rosszallották is némaságát: szólnia kell,
Ő az, ki nem lehet hallgatag!

De szatírárt írni egy szatíra-világban?
Döntött: marad, mi volt, hallgatag.
Mert van oly idő, mikor nem az ékesszavú
A tanú, hanem a hallgatag.

(Harmadik Birodalom)

Viktor Klemperer emlékének

Egy SS-Sturmbannführer ifjú,
várandós feleségét olyan
korán s oly hirtelen lepte meg
a vajúdás kínja, hogy idő
híján csak a legközelebbi
kórházba, a katolikusok
isptályába vihették már.
Mielőtt a szülőszobába
került volna, a férje (aki
elkísérte) gyanakvón körül-
nézett a helyiségben. Épp a
szülőszék fölött egy feszület
függött a falon. „Ezt azonnal
távolítsák el – mutatott rá. –
Nem tűröm, hogy gyermekem első
pillantása zsidóra essék!”
Követelését – holtra váltan
habár – kereken megtagadták.
De még aznap éjjel telefon-
hívást kapott a főorvostól.
„Kívánsága mégis teljesült,
őrnagy úr. Kisfia született,
aki vakon jött a világra.”

(Barlach és Brecht)

Midőn a szobrász megtudta, hogy utolsó
Köztéri művét is eltávolították
Mint nemzetidegen, elfajzott alkotást
Hamburgban a nácik, csak némán vállat vont.
De még aznap kikerült keze alól egy
Kisplasztika, melynek ezt a címet adta:
Ezerkilencszázharminchét, rossz esztendő.

Egészen egyszerű, kis gipsz-faragvány volt.
Egy nagykendőjébe burkolódzott, sovány
Fiatal nő mélységes aggodalommal
Tekint maga elé, vagyis a jövőbe.
„Értem – mondta a száműzött költő, mikor
Egy hazájából kicsempészett fényképen
A szobrocskát megmutatták neki. – Értem
S irigylem alkotója optimizmusát.”
És mert barátai értetlen néztek rá,
így folytatta szavait: „Hát nem látjátok?
Sugárzón fényes optimizmusát abban,
Hogy az élet így tarthatatlan, alakja
Sötét pesszimizmusában mintázta meg,
És ekképp roppant pörölycsapásként tönkre-
Zúzta a náci minden optimizmusát.”

(Három vers Bertolt Brechtnek)

B. B.

Akár a szegény a garast kezében,
úgy forgatom meg tízszer is mások szavait.
Nem bizalmatlanság vagy gyanakvás ez,
csupán kétely és latra vetés.

B. B. elorzott hazájára

Agyonrágalmazható
(Mint teszik is napra nap)
De a történelemből
Már ki nem törölhető
Munkások országa volt
Német földön Az első
A jövőndő második
Okul majd hibáiból

A színész keserősége

A kapitalizmus rossz, mondta a hírneves színész,
Sőt, kétségbeesetten rossz, tette hozzá keserűn.
Ámde megfelel az emberi természetnek, mígnem
A kommunizmus gondolata, sajnos, ellene mond,
Fejezte be a lehető legkeserűbben végül.

A feladat tehát, bár nagy s képzelhetetlen nehéz,
Világos és ma is a régi. Meg kell változtatni
Az emberi természetet.

(Adalék)

A vas és acél országa helyett,
ez itt Aczél, majd Wass földje lett.

(00, azaz Nullnull)

Jogosítványom nézem,
érvényes 00. májusig.
Belerögzítve látom
az útlevelemben: 00
augusztusáig oké.
Féláru vasúti jegyem
s munkahelyi belépőm
viszont egész 00-ra szól,
amint 00 végéig
hatályos a bankkártyám is.
így aztán elmondhatom,
sőt kijelenthetem bátran,
hogy ezennel tehát a
Klozett Éve köszönt reám.

(Szemműtétemre)

Tizenhat éve azt hittem még,
idegekkel nem fogom bírni.
S lám, a szemem az, mely nem tűrte
tovább körülöttem a látványt.

2006. augusztus

(Csata az utcán)

Hogy én valaha is rohamrendőrökért
Fogok szorítani, tüntetőkkel szemben?
Hát ez az, mit nem hittem volna soha.

2006. X. 23.

(Két október)

Még hogy ezek ma nem ugyanazok?
Életkoruk szerint valóban nem.
De én láttam őket arcközeiben
Még tizenhét évesen, s nem is egy
Helyen. És jól emlékszem, mit láttam
Akkor, és tudom, hogy mit látok most.
S mindenek felett tudom, hogy kiket.
Sok helye vitának nincsen ezen.
A hajdani cinikus vicc igaz:
Kis népnek csak egy csőcseléke van.

2006

(Mese egy édesanyáról)

A férje muszos volt Ukrajnában,
de ő nem volt csillaggal bélyegzett.
Mégis képzelhetetlen: kisfiát
egy szép nap – csak úgy – magára hagyta
(ki aztán Bergen-Belsenbe került),
ő meg egy tanyára menekülve,
és ott mindent feledve felejtve
végül is túlélte, amit túlélhetett.

Vagy harminc évig élt még azután
(ismertem őt, minthogy szegről-végről
vidéki rokonunk volt valahogy),
és mindig csak csodálkoztam rajta:
eszik-iszik, jár-kelel és beszélget,
s egyáltalában mindenben úgy tesz,
úgy viselkedik minden dolgában,
mint bármely más idősödő asszony.

S emlékszem, nagy tisztességgel temették el.

(Tbc)

W., az idős tüdőgyógyász mondja

A kór, mint egy szörny bűvópatak,
Felbukkant újra közöttünk, holott
Elapadtnak hittük örökre már.
Én meg nem tudok vállat rándítani

Cinikus mód: „Nagy baj még nincs,
Hisz a kázusok rendre romák csak.”
Csak?

Bajtársai voltak apámnak,
Velük együtt ölte meg őt az SS.

(Egy hadüzenet hozadéka)

1941. június 26.

Ha nem is tömegek, azért sok ezrek
szívében gyült ki gyönyörűn a remény,
mikor a Szovjetnek Horthy nekiment.
A vérespatájú tengeri bornyú,
jól tudták, sorsát most pecsételte meg,
s ezer év úr-hatalma is vele vész.

(Laudáció)

*Azután, hogy öreg collie-nk, Tóbiás
megvédett egy aprócska, rémült korcsot
egy nagy és bős eb támadásától, a
Hegyalja úti Saskanyarban*

Mostanság kis keverékek
Futkosnak folyvást errefelé,
S nagy magasztalva csaholják:
Éljen Tóbi, a hősi kutya!

(Kutyakesergő)

Ó, csak ez a rengeteg sok gonosz garádics ne lenne,
Ez az ötvenhét fok lépcső, megannyi komisz akadály,
Mely a helyoldalba épült, magas házhoz vezet fel,
S amelyet naponta, séta s szükség okán, megjárnom muszáj!
Holott nem is oly rég szélvészfény száguldottam még
Fölfele rajta, s ott fenn nyelvem lógatva büszkén
vigyorogtam
Vissza tirátok, amint hátramaradtan, lihegve kaptatok
nyomomban.
Hát a nyelvem a földig lógatom most is, az egyszer igaz,
Csak ám a fáradtságtól és nem hencegő, víg örömben,

mikor
Utánatok nagysokára félholtan én is célba ütöttem,
Akkora tortúra nekem ilyen bicebóca öregem fölvergődnöm
A topra, hogy meghitt zugomba bújva békében elvackoljam
magam.

Elkelne, gazdáim, elkelne bizony már egy jó kis kutyalift
itt!

(Tandori-émlék '97)

Ott ültünk TD-vel, hármásban, Bécsben
(a Collegiumban akadtunk össze veled),
a köd ülte Csatorna mellett, a már bedőlő,
nyirkos, őszi estben, a Flossgasse sarki
kredences-stelázsos, bizarr kis csehóban,
a „sárbogárdi restiben”, ahogyan neveztük,
és egynyolcad borocskákat szopogatva
kutyákról beszélgettünk, versekről meg túriról –
s aztán hosszas-soká egy volt, vak verébről.

A legszebb esténk volt abban az évben.

(Foglalat)

Gy. I. emlékének

Nemzedékünk tán legkülönb költője voltál,
Fura, félszeg, nagyságos, keserű alak,
Ki peremre szorítva élted le életed.

2009. október 27.

(Gy. I. epitáfiuma)

Költő voltam, tehát bolond,
s mivel még kommunista is,
kétszerte bolond – mint tudjuk
ez országban régente-rég,
amazt Vitéz, emezt pedig
Attila s Ladányi óta.

(Bejegyzés a bibliámban)

Mit még tőled kaptam egyszer,
drága, holt nagyanyám, ódon,
ormótlan, súlyos bibliád
fölütve a múltkor, gacsos
és szálkás betűid láttán
még párásán mély hangod is
megcsendült tisztán, ahogyan
intőén idézed épp a
bejegyzésed, szólván: „Ám az
igaz kitart az ő útján.”

(Törpetár)

Három törpe tett tavaly taccsra titeket,
hahotázott román barátom kilencven
elején, s néven is nevezte őket mind.
Csakhogy van ám egy negyedik törpénk is még,
aki itt jó trappolva most, tíz tavaszán,
bevégezendő a nemzeti taccsra-tevést.

(A Nép Nevében)

„Dögöjjetek Meg Cigányok!”
Egy tar józsefvárosi tér
Éke-szépe e fal-irat.
S hogy kétség ne essék, a Nép
Nevében a kéz még oda-
Róttá alá: „Hajrá Jobik!”

(Kafkához)

„Engedd csak be a Gonoszt a házadba,
többé már nem kéri, hogy higgy is neki.”
Mi azonban mind a Gonosznak hittünk,
neki csak, s nem Magának, a prágai
zsidónak, bár tudtuk ugyan, Magánál
senki a Gonoszt jobban nem ismeri.
Ma már nem hiszünk persze a Gonosznak,
s többé ő se vágyja, hogy higgyünk neki.
Hiszen itt ül a házunkban, és dölyföl.

ISBN 978-963-06-9593-0
ISSN 0866-44-20

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Simor András

2010 Vasas-Köz Kft. nyomda
Felelős vezető Badó Géza

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
